

Naročnina za celo leto 2 K.

Posamezna številka velja 6 vin.

Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati vnaprej.

Cena oznani je za eno stran 64 K, 1/2 strani 32 K, 1/4 strani 16 K, 1/8 strani 8 K, 1/16 strani 4 K, 1/32 strani 2 K, 1/64 strani 1 K.

Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubi!

Kmečki stan, srečen stan!

Za oznanila (insertate) uredništvo in upravnštvo ni odgovorno.

Uredništvo in upravnštvo je v Ptuj v gledališkem poslopu šte. 3.

Štjerc izhaja vsaki drugi petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoni.

Rokopisi se ne vračajo in se morajo nadalje do pondeljka pred izdajo dotične številke vpsolati.

Štev. 17.

V Ptuj v nedeljo dne 19. avgusta 1906.

VII. letnik

Ogenj v strehi . . .

Rimski papež Pij X. sam je vrgel gorečo baklo v klerikalni škedenj, — in plameni se drigajo in kriče bega nočno ptiče skozi razsvetljeno temino . . .

V divji strasti so hoteli brezbaradni klerikalci za svojimi cilji. Pridobiti so si hoteli vso moč nad dušami in telesi, uresničiti iz novega neomajeno vladarstvo jezuitskega klobuka. V vsaki občini, vsaki vasi so imeli in imajo svojega agitatorja; na vsaki prižnici, v vsaki spovednici, ob vsaki smrtni postelji so delali klerikalci za svoje cilje. In vako sredstvo jim je bilo dobro došlo: strupeni laži so pomagali na prestol, našminkana hinavščina pa jih je vodila, — svojo duhovniško oblast, svoj blagoslov, svoje odpustke, procesije, pridige, vse, vse so izrabljali v svrhu podjarmljenja narodov.

Zdaj pa se jim je postavil rimski papež sam nasproti in s svetim pismom v roki razmesari sveti oče brez usmiljenja delo vesoljnega klerikalizma.

Papež je izdal „encikliko.“ To je okrožnica, naperjena proti politikujoči duhovščini in naslovljena na škofe. In ko čitamo papežovo okrožnico, pričnemo nehoté majati z glavo: Papež govori, — kar smo mi zaničevani, proklinjani naprednjaki vedno govorili! Papež graja, kar smo mi leta za leti grajali! Papež priporoča, kar smo mi povsod priporočali!

Zdaj se nam ne izmuznete, častiti gospodje v talarju, kajti rimski papež vam očita v tej encikliki, kar smo vam mi vedno očitali!

Ali prelistajmo in premišljajmo okrožnico samo:

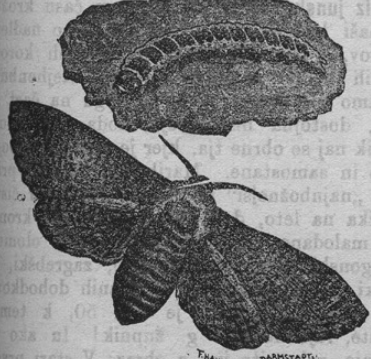
I. Duhovniška armada puntarjev.

Papež piše v svoji okrožnici tako-le:

Kako naj pokončujemo škodljivce sadnih dreves?

(Konec.)

Zavrtač. (Der Weidenbohrer — Cossus ligniperda). Ta drevesni škodljivec, ki se mu semtertje pravi tudi drevesni črv ali drvočoh, je 40 mm dolg sivobarvan

metulji, ki leta v juniju in juliju po noči. Po dnevu tiči na spodnjem delu drevesa in čeravno je dosti velik, vendar ga stezka zagledaš, ker je enake barve kakor drevesna skorja. Opoljena metuljka položi pod luske na deblo do 800 rjavih jajčic. Gosenica je spočetka rdeč-

„V roki imamo pisma, polna žalosti in solz, ki se pritožujejo čez duh upornosti in neodvisnosti, ki se razširja med duhovščino. K nizkotnemu pokvarjenju npravnosti prihaja se zaničevanje vsake oblasti.“

Tu konstatira torej papež v ubranih besedah, kar smo mi „po domače“ povedali: da vlada med politikujočo duhovščino najgrša prevzetnost in upornost in da je velik del te duhovščine npravno pokvarjen; obsodbe zločinskih duhovnov, o katerih čitamo vsak dan, dajejo nam prav, nam in papežu. In kolikokrat smo povedali, da so ravno mlečezobi kaplani in duhovniški študentje najzagrizenejši klerikalni petelini. Papež pove isto, ko pravi:

„Zlasti med mladimi duhovni se razširja ta usodepolni duh. Da bi se dobilo začasno nove rekrute za duhovniško armado puntarjev, razširja se te nauke tajno med seminaristi. Zato naj zahtevajo škofje od duhovnov strogo pokornost, kajti pokornost je glavni del duhovniške dolžnosti.“

Vsako vidi, da govori papež iste besede kakor mi! Zato pa: škofje Jeglič, Kehn, Napotnik, na delo in napravite iz upornih kozličev v duhovščini pokorne ovčice . . .

2. Duhovščine je preveč!

Tisti, ki plačujejo duhovščino s svojimi žulji, čutijo to najboljše. Papež pravi v okrožnici približno tako-le:

„Dosti je krajev, v katerih ne primanjkuje duhovnov, temveč prekorača njih število potrebo vernikov. Zakaj se blagoslovja tako hitro? Po Jezusu ustanovljeni duhovniški posel ni rokodelstvo ali navadno človeško delo, h kateremu pride lahko vsako iz katerega vzroka. Izvoli naj se le take, ki imajo pravo veselje do duhovniškega stanu, ne pa one, ki imajo polno prevzetnosti v sebi.“

Tako je res! Koliko študentov postanejo duhovniki, ko so že vse mogoče na svetu po-

skusili, ko nimajo niti ene dobre dlake več na sebi! Koliko je takih, ki smatrajo duhovniški stan le za predpravo, da delajo nekaznovano vse mogoče nepopisne grehe! Koliko jih je takih, ki so postali duhovni le iz lenobe, ker jim delo smrdi! In o prevzetnosti naše duhovščine spisemo lahko celo knjigo.

3. Duhovniške pridige.

Papežova okrožnica prepoveduje črnošolcem čitanje časopisov in udeležbo pri politični agitaciji. Ako se morajo še neblagoslovljeni seminarci tega držati, velja to tem resneje za duhovne same. Papež piše: „Mladenicem, ki se pripravljajo za duhovniški posel, naj se brani udeležev pri posvetni agitaciji. Prepovedujemo jim vsako čitanje časopisov.“

Skoraj v vsaki številki zlorega „Stajerca“ moramo grajati duhovne, ki zlorabljajo prižnico v politične svrhe. Zdaj se pridružujejo naši graji papežove besede, ki pravi:

Na prižnici se ne smejo razpravljati predmeti, ki sodijo v posvetne liste, ne pa v sveti hram. Kadar se prepriča škof, da je kakšnemu duhovniku več za posvetno priznanje nego za dušni blagor, naj ga takoj odstrani od svetega posla, katerega ni vreden. Bolje je, da čujejo verniki ednostavno razmotrivanje katekizma, kakor pa pridige, ki prinašajo več slabega nego dobrega.“

To je torej mnenje svetega očeta! Papež je zabrenkal na pravi struni. Proč z duhovniki, katerim je politika vse, cerkev pa nič! Proč s slabimi pridigami o politiki! Ako bode škofje pokorno izvršili povelje papežovo, odstraniti bodo morali dve tretini kaplanov na Slovenskem. Le tako se izboljša duhovščina in iztrebi nevarnost, ki preti veri vsled slabih duhovnikov! Mariborski škof priznava preizkušni smoter duhovniškega stanu;

temnosive, zadnje bolj svetle. Metuljka nima popolnoma razvitih perutnic, zadnji del je sivkast in z belimi pikami. Metulj leta v oktobru in novembru.

Metuljka ne more letati, zato, kadar je oplojena, leze po debelu navzgor v vrh in odloži do 300 jajčic, iz katerih se v začetku spomladi izvali 1 mm dolga, bledozelena gosenica, ki obje najpoprej pop, pozneje obere mlado listje in cvetje. To so najbolj požrešne gosenice; ne samo, da uniče nekočrat letni pridelek, temveč sem ter tje popasejo in objedo zlasti mlado drevesce do golega, da usahne.

V juniju je ta gosenica do 20 mm velika in se spusti po tanki niti na tla ter se 8–10 cm globoko zabubi v zemljo. V oktobru in novembru, kako je pač vreme, izlezo iz bub metulji in poskrbe zopet za svoj prihodnji zarod.

Kako si je treba pomagati proti temu škodljivcu? V oktobru in novembru, kadar spleza metuljka po debelu navzgor v vrh, vzami lepenko (papendekel), napravi iz

on pusti politiko v miru; iz stališča papežove okrožnice ga tedaj prosimo, naj spreobrne našo hujskajočo, politikujočo duhovščino v zmislu papežovega prepričanja! Slabi duhovni morajo iz božjega hrama.

5. Duhovščina in politika.

In zdaj pride najznamenitejši! Papež prvi v svoji okrožnici:

„V zmislu naše oblasti prepovedujemo vsakemu duhovniku in kleriku, da se vpiše v društvo, ki ni odvisno od škofa. Kleriki, ki bi se tega ne držali, se ne smejo v duhovništvo blagosloviti. Duhovni pa, ki se ne podvržejo tej odredbi, so suspendirani (odpušteni) ipso facto a divinis.“

Noben duhoven in noben bogoslovec ne sme biti član posvetnih društev. Bogoslovec, ki se tega ne drži, ne more postati duhoven. Duhoven pa, ki je član takih društev, je suspendiran „ipso facto a divinis“, to se pravi: ne da bi mu to kdo zapovedal, ne sme več čitati sv. maše.

In zdaj jih vzemimo po vrsti! Kaplan Lampe v Ljubljani je urednik „Slovenca“ in je bil kaznovan kot tak radi častikraje na večmesečno ječo. Kaplan Korošec je urednik „Gospodarja“ in „Doma“, je tudi že sedel, je ustanovnik in član najrazličnejših društev. Monsignore Podgorc je član cele vrste društev. Vsako hribovsko kaplančje je že vodja društev. V zmislu papežove okrožnice vsi ti kaplani nimajo pravice, čitati mašo!

Zdaj pa hočemo videti, kdo je več: rimski papež Pij X. ali trojica Korošec-Lampe-Podgorc! Papež je govoril...

Politični pregled.

Krivica vlada naprej! Razmerje skupnih stroškov naše države se je določilo zopet krivično. Avstrijski zastopniki so želeli, naj bi se določilo razmerje le za pol leta, ali to željo so vrgli v koš. Tako bomo plačevali zopet do 30. junija 1907 v Avstriji 66⁴/₁₀₀ od sto. Ogrji pa bodo plačevali le 33¹/₂ od sto. Ogrji so celo hoteli, da bi se to krivično razmerje obdržalo do 1. 1915. Krivičnost tega razmerja označi že dejstvo, da se ni sprejel predlog, da bi se colninski dohodki po porabi razdelili. Vsled tega profitirajo Madžari le pri kavi 4 milijon kron. Ko bi bila Ogrska samostojna, zmanjkalo bi ji do 80 milj. kron letno, katere plačamo Avstrijanci za naše sosedo. Edini odgovor bi moral biti: Proč od Ogrske!

Gospodarsko delo. Gospodarsko napredovanje naše države v preteklem polletu je izredno lepo. Železnice so se znatno izboljšale in povečale; le pri državni železnici je 12 milj. več dohodkov kot lani. Zvišala se je tudi izdatno produkcija premoga i. s. za 17%. Ravno

nje kakih 15 cm široke trakove (štrafe), pomazi tiste z lepljivim limom in potem kak meter visoko nad zemljo obvezi z njimi drevesa, ki jih želiš zavarovati proti tem škodljivcem. Metuljka obiti na lepljivem papirju, čez katerega mora leteti, ako hoče v drevesni vrh. Jako škodljivo pa bi bilo, zlasti za mlada drevesa, zko bi pomazal deblo, ne da bi podložili papirja. Tudi amenjena gosencijska past je pripravna, da se lahko pomaze o limom in rabi proti tem škodljivcem.

Na tretji sliki vidite fanta, ki ovija drevesa z gosencijskim pasem ali pastjo, v kateri se love škodljivci sadnih dreves.

S tem završujemo poduk o škodljivcih sadnih dreves in upamo, da se bote oprijeli naših nasvetov. V naših krajih so ti škodljivci napravili že dosti škode in je skrajni čas, da se v svojo lastno korist poslužite sredstev, ki jih imate na razpolago proti njim.

tako dobro stoje vse druge industrije. Promet z inozemstvom kaže 19 milijonov kron aktivuma. Končno omenimo še, da je letinja v Avstriji jako dobra, na Ogrskem pa še boljša. Povsod torej napredek. Ko bi imeli še pametno politiko, ki bi se ozirala živahneje na delavne sloje, bi bili lahko zadovoljni.

Kmetstva vprašanja. V Solnogradu se je vršil pred kratkim kmetški shod. Pečal se je v prvi vrsti z varstvom servitutnih pravic kmetov. Nadalje so govorili o varstvu planinskih paš; lovsko veselje plemenitavec gotovo ni tako važno kot kmetovo delo. Zahtevalo se je tudi ureditev lovskega zakona. Zanimivo je, da so se pri tem shodu pristali vseh strank združili.

Državni proračun za 1907 se kmalu predloži. Troški osebnih izdatkov bodo precej narasli. Izboljšanje plač državnih železničarjev bode stalo 4 milijonov kron; za uslužbence pošte se rabi zopet nova 2 milijona, za diurniste 1 milijon itd. Nasprotno se bodo tudi dohodki zvišali. Poštni dohodki bode za 2¹/₄ milijonov kron višji itd. Natančno se pomenimo o proračunu kadar izide.

Nezadovoljni duhovniki. Češki duhovni so imeli 31. p. m. v Prerovu shod. Zahtevali so m. dr., da naj bi se volili škofje od duhovščine, naj bi se porabilo cerkveno premoženje v kulturne svrhe, naj bi se smatralo duhovne za pomočnike škofov, ne pa za slugo, naj bi dobili tudi posvetni ljudje gotovi upliv na cerkvene zadeve, naj se upelje maša v češčini in naj se prenaredi celibat (prepoved ženitve). Kakor se vidi, so gospodje precej „moderni“. Da bi se porabilo cerkveno premoženje „mrtve roke“ ljudstvu v korist, — zato smo tudi mi. Ravno tako je pametna ideja, da bi se dalo posvetnim ljudem gotovi upliv na cerkvene zadeve; kdor plačuje, naj ima tudi besedo. Za celibat se pa, — vsaj na Slovenskem — častiti gospodje itak malo brigajo.

Kronika. Občinski sveti v Trautenavi, v Leitmeritu in Rajhenburgu na Češkem so sklenili odločen nastop proti poklerikalnemu šole. — Francoska vlada je odpravila smrtni kaznen. — Ministrstvo za poduk je izdelalo načrt za šolske zdravnike. — Pri deželnozbornski volitvi Bruck-Mürzzuschlag je bil izvoljen župan Knottinger s 337 glasovi. — Cisar poseti septembra meseca Dalmacijo ter prvič tudi Bosno in Hercegovino. — Šbška colninska vojna traja nadalje. Veliki živinski semenj dne 28. julija je bil zelo slab; par volov, ki stane po navadi 700 frankov, je koštal 400. Vlada hoče poizkusiti pot čez Varso v Egipt. — Ogrska zbornica je sprejela finančni zakon. — Ogrskega ministra Jekelfallusa toži njegov uslužbenec, ker ga je pustil neopravičeno aretirati.

Krvava Rusija. Po razpustu dume se je ponovilo Stolypinovo ministristvo. Bati se je bilo najhujšega in vsak dan se zgodit tudi dogodki, kakor jih ni sličnih v celi svetovni zgodovini. V sledečem podamo važnejše podatke iz tega velikanskega boja med narodom in njegovim zatiralcem. — V raznih mestih je bilo 26. in 27. julija čez 600 puntarjev aretiranih. — V Helsingfortu so vzpizorili policaji stavko. — Med postajama Czenstochovu in Harby so oropali ustaški vlak; 2 generala, 2 uradnika in 4 solдати so bili ustreljeni, oplenjenih pa je bilo 16.000 rublov. — 20. julija pa so ostavili puntarji med postajo Aleksandrovo in Varšavo vlak, ubili 7 oseb in oropali čez 300.000 rublov. — V kavkaških pokrajinah se godi velikanski boji med Tatari in Armenci; celo vasi se zažigajo in tisočeri mrtlički pokrivajo krajino. V Poltavisi so uprli 3 bataljoni vojaštva; vnati so se tudi boji med uporniki in carju zvestimi vojaki. — 29. julija so bili 4. uporni mornarji obeseni; 1 je bil obsojen na došmrtno ječo, 32 na težko večletno ječo in 50 na dolg zapor. — V razne tiskarne so udrli ustaši ter s silo tiskali vzborski oklice na narod. — Kmetški nemiri še širijo grozovit, zlasti v okraju Kijev. V Podoliji so ubili kmetje 12 dragoncev, dragonci pa 5 kmetov. — Vlada izdeluje baje delavske zakone. — V uredništvu lista „Mysl“ so našli natanko izdelan načrt revolucije. — V Samari je bilo aretiranih 500 oseb. — V Novgorodu se je uprlo celo vojaštvo ter zasedlo mesto; vrše se velikanski boji. — 6000 knapov v Jekatorinaslevu je stopilo v stavko. — Najznamenitejši upor

teh dni pa se je vršil v finski trdnjavi Sveaburg. Topničarji so zrezali oficirje in pričel se je velikanski boj, v katerem je padlo na obeh straneh čez 600 vojakov. Streljalo se je kakor v največji bitki. Po dolgem boju so bili ustaši premagani. Tudi v Tiflisu so se uprli vojaki ter ubili poveljnika in 2 oficirja. — Nazadnjiaki so umorili bivšega poslanca Herzensteina. — Ustaši so proglasili generalno stavko, ali le-ta je po celi državi ponesrečila. S tem je vlada za ta hip zopet rešena. — Govori se tudi, ne da bi se vedelo kaj gotovega, da hoče car-batjuška odstopiti, ker se boji bomb; pač skrajni čas bi bil, da se izgubi ta krvnik naroda. — V Kronštatu je bilo 300 oseb na smrt obsojenih in takoj obeseni. — Vlak so oropali za 80000 rublov na liniji Libava-Riga. — V Bobrovu prepevajo kozaki s knuto. Tudi v Skorecu so pretepli krvavo 300 kmetov. — Pred Katovicom je bil vlak oropan; v čakalnicah kolodvorja Sor-novce pa so vrgli ustaši bombo. — Car se preseli baje v Carskoje selo. — Policija je zaprla 10 poljskih poslancev; poslanca Onipko pa so krvniki obesili. — V Poltavi so ponehali kmeti z vsakim delom ter zažigajo in uničujejo graščine ter žetev. — V Tohemerniku so ubili kmetje, nahujskani od duhovna, 6 dijakov in j. dekle. — Škof v Saratoru je bral mašo, da se premaga revolucijo. Vsled tega so ga obsodili ustaši na smrt. — V Kronštatu je obsodilo vojno sodišče 170 mornarjev na smrt.

Dopisi.

Iz Šent Ilja v Slov. gor. Prvaško-klerikalna in sokolska veselica dne 5. t. m. je tu popolnoma ponesrečila. Iz Celja in Maribora je prišlo nekaj sokolov, škričev, zarjavelih narodnih „gospoj“, nekaj čevljarških učencev in sestradanih študentov, ki so imeli predstavljati cvet prvaško-klerikalne inteligence. Kar je bilo pri veselici drugoga ljudstva, bili so večinoma viničarji iz okolca, hlapi in dekle, po vosku dišeče device, ki so zgolj iz radovednosti prišli gledat na dirindaj, pravega Slovence domačina nisi tam videl. Trebuhastih fajmoštrov seveda tam ni manjkalo, ali teh mi ne pristojeva ljudem. Veselica se je vršila pri „narodnem“ gostilničarju Celceju, slavnostni prostor je bil zači za hlevi. Rudeči kokoti so telovadili na gnojišču; do naši patelina jih je koj občudoval, misleč, da so to njegovi tekmeči. Po telovadbi so nastopili na tem dišečem gričku govorniki. Konec vsakega čenčanja je bil: „boj Nemcem, boj naprednjakom, preganjajte jih, udrite po njih!“ Med posameznimi govori je cvilila „narodna“ godba in jungferce so odjamrale nekaj pesmi tako milo, da se je kamenje mečalo, kaplani so jih komandirali. Ko so rudeči kokoti zagledali precejšno število žandarjev, padla jim je takoj korajža v hlači in med divjim tulenjem so jo odkurili na kolodvor ter razsajali pred vsako hišo, katera ni razobesila bandera Veselico sta zbornala učitelj Šprager in domači kaplančje, ki sta baje za njo dala po 200 K. Kdo se tej farbariji ne smeji!? Špragerjeva Marica je napekla iz prvaške moke prvaških poti in tiste je pri tem teatru prodajala. In tako se druge nearede ni zgodilo, kakor to, da so prvaški spoznali, da v Šent-Ilju jim bo kmalu odklenkalo, kajti naprednjaki tu rastejo zdaj kakor gobe po dežju.

Iz junske doline. V zadnjem času kroži tu po naši lepi junjski dolini vse polno nadležnih dopisov, v katerih se pri naprednih koroških kmetih berači za novo cerkev v Rajhenburku. Nimamo nič zoper to, da se Bogu na čast ziduje nova, dostojna hiša božja, toda rajhenburški župnik naj se obrne tja, kjer je denar, na bogate škofo in samostane. Mariborski škof je primoroma „najubožnejši“ in ima 60.000 kron čistega dobička na leto, do 100 ali 200 tisoč kron pa ima malodane vsak škof v Avstriji, olomuški ostrogonski (Gran na Ogrskem), zagrebški, diplovski imajo do 500.000 K letnih dohodkov. In vseh škofov v Avstriji je nad 50, k tem se obrnite, rajhenburški g. župnik! In ako vam ne dajo, zabrusite jim v obraz: V stari prvotni katoliški cerkvi je veljalo kot cerkvena postava, da to, kar imajo duhovniki in škofi več kakor potrebujejo za svoj živež, da to cerkveno premoženje in premoženje revežev